

SATVERSMES TIESA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satversmestiesa.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 16. jūnijā

Satversmes tiesas rīcības sēde šādā sastāvā: rīcības sēdes priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Anita Rodiņa, Jānis Neimanis, Jautrīte Briede, Veronika Krūmiņa, Mārtiņš Mits un Juris Juriss,

izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 89/2026),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Civillikuma 149. panta piekto daļu, ciktāl tā neparedz vīra vecāku tiesības apstrīdēt paternitātes pieņēmumu gadījumos, ja vīrs līdz nāves brīdim ir zinājis par bērna piedzimšanu, un septīto daļu (turpmāk kopā – apstrīdētās normas), par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam, 96. pantam, 105. panta pirmajiem trim teikumiem un 110. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu no [datums];

1.2. noteikt ierobežotu pieejamību pieteikumā un tā pielikumos ietvertajai informācijai par Pieteikuma iesniedzēju, tās ģimenes locekļiem un citām lietā iesaistītajām personām.

2. Civillikuma 149. panta piektā daļa noteic, ka vīra vecāki var apstrīdēt paternitātes pieņēmumu šā panta pirmajā daļā norādītajā termiņā, ja vīrs līdz nāves brīdim nav zinājis par bērna dzimšanu.

Atbilstoši šā panta septītajai daļai tiesība apstrīdēt bērna izcelšanos ir personiska. Tā nepāriet uz mirušā mantiniekiem, bet viņa celto prasību mantinieki var turpināt.

3. Personai, iesniedzot konstitucionālo sūdzību, jāievēro Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

Pieteikuma iesniedzējas dēla laulātajai viņu laulības laikā piedzima bērns, kura dzimšanas apliecībā, pamatojoties uz paternitātes pieņēmumu, kā tēvs tika ierakstīts viņas dēls. Lai arī dēls apzinājās, ka starp viņu un laulātās bērnu nepastāvēja bioloģiska saikne, viņš Pieteikuma iesniedzējai nezināmu iemeslu dēļ paternitātes pieņēmumu likumā noteiktajā termiņā neapstrīdēja. Pēc Pieteikuma iesniedzējas dēla nāves un mantojuma lietas uzsākšanas laulātās bērns, par kuru līdz tam Pieteikuma iesniedzējai nebija zināms, pieteicās mantojumam un tika atzīts par pirmās šķiras mantinieku. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētās normas viņai kā mirušā dēla mātei liedz vērsties tiesā ar prasību par paternitātes pieņēmuma apstrīdēšanu un aizsargāt savas personiskās un mantiskās tiesības. Tādā veidā esot aizskartas viņai Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu. Apstrīdētās normas pieļaujot tādu situāciju, kurā tiek uzturētas faktiskajai situācijai neatbilstošas ģimenes un radniecības attiecības. Tāpat Pieteikuma iesniedzējai esot liegtas tiesības iegūt mirušā dēla mantojumu, kā arī tiek noteikts pienākums rūpēties par bērnu, kurš juridiski atzīts par viņas mazbērnu. Turklāt viņš varēšot arī pretendēt uz Pieteikuma iesniedzējas mantojumu nākotnē. Tādējādi tiek aizskartas Pieteikuma iesniedzējai arī Satversmes 96. pantā ietvertās tiesības uz privāto dzīvi, 105. panta pirmajos trīs teikumos ietvertās tiesības uz īpašumu un 110. panta pirmajā teikumā ietvertās tiesības uz ģimenes dzīvi.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otro teikumu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža, ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Pieteikuma iesniedzēja jau iepriekš vērsusies Satversmes tiesā ar saturiski līdzīgu pieteikumu, kurā lūdza vērtēt Civillikuma 149. panta septītās daļas satversmību (pieteikums Nr. 194/2025). Izskatot minēto pieteikumu, Satversmes tiesas 3. kolēģija 2025. gada 9. decembra lēmumā konstatēja, ka Pieteikuma iesniedzējai nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizsargāt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem un termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai skaitāms no [datums] – dienas, kad viņa notāram mantošanas lietā iesniedza iesniegumu par mirušā dēla mantojuma pieņemšanu un apstiprināšanos mantojuma tiesībās. Proti, dienas, kad notārs informēja Pieteikuma iesniedzēju par to, ka pēc pakāpes tuvāks aicinātais mantinieks ir mirušā nepilngadīgais bērns.

Izskatāmajā pieteikumā norādīts, ka termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no cita brīža – [datums], kad bērnam kā vienīgajam pirmās šķiras mantiniekam tika izsniegta mantojuma apliecība un Pieteikuma iesniedzēja tikusi izslēgta no mantojuma. Proti, šajā brīdī Pieteikuma iesniedzējai radītas galīgas tiesiskās sekas.

Tomēr no pieteikumā norādītā izriet, ka Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizskārums ir saistīts tieši ar ģimenes tiesībās regulēto paternitātes pieņemumu un ar tā tiesiskajām sekām. Lai arī [datums] mantojuma apliecība galīgi noteica tiesiskās sekas attiecībā uz dēla mantojuma saņemšanu, tomēr paternitātes pieņemums pastāvēja jau pirms šīs apliecības izsniegšanas. Arī tas apstāklis, ka Pieteikuma iesniedzēja ar pieteikumu Nr. 194/2025 Satversmes tiesā vērsās jau pirms mantojuma apliecības izsniegšanas, liecina, ka pamattiesību aizskārums radies jau agrāk – brīdī, kad viņa uzzināja, ka pēc pakāpes tuvākais aicinātais mantinieks ir bērns.

Konstitucionālā sūdzība Satversmes tiesā iesniegta 2026. gada 25. maijā. Tādējādi sešu mēnešu termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai nav ievērots.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturrtās daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

5. Pieteikuma iesniedzēja arī lūgusi noteikt ierobežotu pieejamību pieteikumā un tā pielikumos ietvertajai informācijai par Pieteikuma iesniedzēju, tās ģimenes locekļiem un citām lietā iesaistītajām personām.

Saskaņā ar likuma “Par tiesu varu” 28.³ pantu pieteikums, pēc kura izskatīšanas pieņemts lēmums par atteikšanos ierosināt lietu, un tā pielikumi ir ierobežotas pieejamības informācija. Lēmums par atteikšanos ierosināt lietu tiek publicēts Satversmes tiesas mājaslapā, aizklājot fizisku un juridisku personu identificējošu informāciju. Tādējādi konkrētajā gadījumā nav nepieciešams papildus noteikt ierobežotu pieejamību Pieteikuma iesniedzēju identificējošajai informācijai.

Līdz ar to šā lēmuma 1.2. apakšpunktā minētais lūgums ir atstājams bez izskatīšanas.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu un 7.¹ daļu, Satversmes tiesa

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 89/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Rīcības sēdes priekšsēdētāja

Irēna Kucina